

CZU [341.645(4):341.231.14]:342.7(478)
<https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.07>

**LIMITELE LIBERTĂȚII CONȘTIINȚEI ÎN PRACTICA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR
OMULUI ȘI ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA**

SEDLIȚCHI Nicolae,
Doctorand,

REZUMAT

Articolul se referă la practica judiciară privind cauzele în care Republica Moldova este parte responsabilă. Sunt studiate rolul și influența procedurilor judiciare internaționale asupra dezvoltării legislației naționale, precum și asupra realizării drepturilor și libertăților omului și protecției acestora. S-a ajuns la concluzia despre importanța precedentelor apărute în cauzele împotriva Republicii Moldova pentru soluționarea cauzelor privind libertatea conștiinței și cultelor religioase, libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public. În lucrare au fost utilizate metodele de analiză comparativ-juridică a hotărârilor instanțelor judecătorești internaționale, actelor normative internaționale și normelor naționale ale Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: instanță internațională, jurisprudență europeană, decizii CEDO, precedent, libertatea conștiinței și cultelor religioase, libertatea gândirii, opiniei, discriminare umană.

THE LIMITS OF FREEDOM OF CONSCIENCE IN THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS AND IN THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

SEDETCHCHI Nicolae,

PhD student,

University of European Studies from Moldova

E-mail: nicolae.sedletchii@usem.md

SUMMARY

The article refers to the judicial practice regarding cases in which the Republic of Moldova is a responsible party. The role and influence of international judicial procedures on the development of national legislation, as well as on the realization of human rights and freedoms and their protection, are studied. The conclusion was reached about the importance of the precedents in the cases against the Republic of Moldova for the resolution of the cases regarding freedom of conscience and religious cults, freedom of thought, opinion, as well as freedom of expression in public. In the paper, the methods of comparative-legal analysis of the decisions of international courts, international normative acts and national norms of the Republic of Moldova were used.

Key words: international court, European jurisprudence, ECHR decisions, previous, freedom of conscience and religious cults, freedom of thought, opinion, human discrimination.

Una dintre modalitățile eficiente de a determina nivelul democratic al legislației existente este analiza practicii judiciare privind libertatea conștiinței, cultelor religioase, libertatea gândirii, opiniei și libertatea exprimării în public. Relațiile sociale care se dezvoltă în zilele noastre atât de rapid necesită o abordare specială a activității de aplicare a legii. În unele cazuri judecătoria sunt puși în situația, când este necesară utilizarea unei abordări flexibile și delicate la examinarea și soluționarea cauzei. Instanțele de judecată prin deciziile lor soluționează raporturile juridice litigioase, dar, ceea ce este foarte important, formează practica judiciară, care dezvoltă sistemul de opinii cu privire la aplicarea normelor de drept în cazuri concrete, ce predomină în rândul judecătorilor în diferite instanțe judecătorești. Atunci când studiem practica judiciară, merită să acordăm atenție nu numai conținutului opiniei instanței de judecată cu privire la obiectul litigiului, dar și dinamicii dezvoltării întregului sistem juridic al statului pentru o anumită perioadă de timp. Ținând cont de faptul că Republica Moldova și-a asumat obligații de a respecta tratatele internaționale: „Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” și „Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice”, - este relevantă intenția de a analiza practica judiciară a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetelor ONU în domeniul asigurării

libertății conștiinței și protecției împotriva discriminării, pentru a urmări dinamica dezvoltării sistemului juridic, precum și pentru a dezvoltă caracteristicile specifice ale aplicării legislației în Republica Moldova. Scopul este de a supune analizei situația actuală cu privire la îndeplinirea obligațiilor asumate de Republica Moldova în temeiul tratatelor internaționale și de a identifica particularitățile aplicării legii în categoria cazurilor legate de libertatea conștiinței în societate și protecția împotriva discriminării.

În legătură cu aceasta ar fi semnificativă analiza cazului cu privire la plângerea nr. 2870, care a fost depusă la 29 iunie 2016 la Comitetul pentru Drepturile Omului al ONU de cetățeanul Republicii Moldova D.O. și de cetățenii Federației Ruse G.K. și S.G., care susțineau că Republica Moldova le-a încălcat drepturile la libertatea conștiinței, cultelor religioase și libertatea gândirii [1].

Autorii plângerii se prezentau ca reprezentanți ai comunității religioase „Martorii lui Iehova”, care se afla pe teritoriul de pe malul stâng al râului Nistru (denumit în continuare „regiune transnistreană”) aflat sub jurisdicția Republicii Moldova, dar real necontrolat de autoritățile Republicii Moldova. Adresarea lor se reducea la cererea de a înregistra modificări ale documentelor fondatoare ale organizației religioase „Martorii lui Iehova” pentru a le aduce în conformitate cu noile cerințe

legale. Adresările multiple efectuate între anii 2009 și 2014 n-au fost acceptate de organele locale respective din motivul că sistemul de credințe contravine fundamentelor ordinii sociale sau securității publice.

Autorii plângerii au adresat scrisori din numele comunității Prim ministrului Federației Ruse, în care au prezentat circumstanțele cazului, făcând referire la încălcarea Pactului privind drepturile civile și politice, solicitându-i să intervină în această situație și să ia măsuri pentru a proteja și restabili drepturile încălcate, dar n-au primit niciun răspuns.

Republica Moldova a căzut de acord cu faptul, că drepturile acestei comunități religioase privind libertatea conștiinței, religie și gândirii, au fost încălcate, dar a explicat că îndeplinirea obligațiilor statului-parte în vederea restabilirii drepturilor încălcate ale comunității va fi posibilă doar după soluționarea conflictului din regiunea transnistreană, restabilirea deplină a integrității teritoriale și a unui control real asupra acestui teritoriu.

De asemenea, Republica Moldova și-a exprimat susținerea opiniei elaborate în baza studierii practicii judiciare a Curții Europene a Drepturilor Omului, care constatat că prezența continuă a forțelor militare a Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova în regiunea transnistreană implică obligația autorităților oficiale ale Federației Ruse să restabilească drepturile comunității religioase încălcate flagrant pe teritoriul controlat de ei.

Comitetul ONU pentru Drepturile Omului în legătură cu plângerea nr. 2870 a decis, că în procesul examinării și soluționării cauzei date este necesar să fie luate în considerare circumstanțele în care statul-parte Republica Moldova:

1) Își recunoaște obligațiile pozitive și le îndeplinește;

2) Nu a sprijinit autoproclamarea regiunii transnistrene și nu deține un control efectiv asupra acestui teritoriu;

3) Nu creează obstacole pentru ca autorii plângerii să își înregistreze organizația religioasă în Republica Moldova, ci, dimpotrivă, dispune de toate mijloacele necesare pentru a face acest lucru (164 de comunități ale „Martorilor lui Iehova” sunt înregistrate).

Pentru a trece la analiza practicii judiciare a Curții Europene a Drepturilor Omului, este necesar de a accesa site-ul web al CEDO, unde practica judiciară cu participarea Republicii Moldova în calitate de stat-parte la proces, totalizează 1654 de documente (inclusiv traducerea cauzelor în diferite limbi). Din această listă de cauze, le vom analiza pe cele în care reclamanții s-au referit la încălcarea drepturilor lor în temeiul articolului 9 (libertatea de gândire, conștiință și religie) din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale (denumită în continuare Convenția CEDO).

Cauza „Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române și alții împotriva Republicii Moldova”, cererea nr. 45701/99 (Strasbourg, 13 decembrie 2001) [2] a fost inițiată după depunerea plângerii de către Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române împotriva autorităților Republicii Moldova la CEDO în temeiul articolului 34 din Convenția CEDO. Reclamanții au

susținut că refuzul Republicii Moldova de a recunoaște Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române (denumită în continuare „Mitropolia Basarabiei”) a încălcat libertatea conștiinței, cultelor religioase și de asociere și că biserica reclamantă a fost victima unei discriminări pe motive religioase. Pentru a-și putea desfășura activitatea, Mitropolia Basarabiei necesita să fie recunoscută în temeiul reglementărilor existente, însă la prima cerere depusă nu s-a perceput nici un răspuns, iar cererile ulterioare au fost respinse.

Reclamantul Petru Păduraru, referindu-se la articolul 235 din CPC al Republicii Moldova, a depus o acțiune civilă împotriva autorităților la Judecătoria Chișinău cu sediul în sectorul Buiucani. El a solicitat anularea deciziilor de refuz de a recunoaște biserica reclamantă. Instanța judecătorească s-a pronunțat în favoarea reclamantului și, la 12 septembrie 1995, a decis să recunoască Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române. Ulterior, decizia de recunoaștere a bisericii reclamante a fost atacată cu recurs de către procurorul sectorului Buiucani, iar Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a anulat decizia dată pe motiv că instanțele judecătorești nu aveau competența de a examina cererea de recunoaștere a „Mitropoliei Basarabiei”.

Procedura de recunoaștere a bisericii solicitante a fost demarată din nou, de la bun început, însă de fiecare dată fără succes.

Cazul a fost adus la cunoștința Federației Internaționale Helsinki pentru Drepturile Omului în 1997, care, în raportul său anual, a criticat refuzul autorităților Republicii Moldova de a recunoaște „Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române”. Raportul a atras atenția asupra acuzațiilor potrivit cărora membrii comunității bisericii solicitante au fost supuși abuzurilor fizice fără cea mai mică protecție din partea autorităților, iar în raportul Federației Helsinki din 1998 au fost criticate reglementările normative care nu prevedeau protecția libertății religioase a adeptilor cultelor nerecunoscute de autorități. Raportul se referea, de asemenea, la actele de violență și vandalism suferite de biserica reclamantă și de adepții acesteia.

În conținutul cererii depuse la CEDO, „Mitropolia Basarabiei” a afirmat că refuzul autorităților oficiale de a recunoaște „Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române” a încălcat libertatea de conștiință, de gândire și de religie a membrilor comunității. Reclamanții și-au expus poziția, care se reducea la faptul, că orice grup de credincioși care se consideră diferit de ceilalți ar trebui să poată înființa o biserică nouă într-o societate democratică, în care autoritățile oficiale n-ar avea dreptul să sprijine o biserică în detrimentul altor biserici. În calitate de temei al cererii depuse, ei au făcut trimitere la articolul 9 din Convenția CEDO și au invocat cauza „Manoussakis și alții împotriva Greciei”.

La rândul său, statul părât a fost de acord cu concluzia că libertatea religioasă include și libertatea de a-și manifesta religia prin practicarea riturilor bisericești și respectarea regulilor, dar a considerat că refuzul de a recunoaște biserica reclamantă nu constituia o interzicere a activităților acesteia sau ale aderenților săi. Un alt argument a fost acela că biserica solicitantă nu era un cult

nou, deoarece era o biserică creștină ortodoxă și, din punct de vedere a cultului religios, nu exista absolut nicio diferență între „Mitropolia Basarabiei” și Biserica Ortodoxă din statul moldovenesc.

În opinia Curții Europene a Drepturilor Omului, o biserică sau un organism ecleziastic poate realiza, în numele credincioșilor săi, drepturile garantate de articolul 9 din Convenția CEDO, prin urmare „Mitropolia Basarabiei” poate fi considerată că posedă calitatea de solicitant pentru atingerea scopului prevăzut în articolul 34 din Convenția CEDO.

În consecință Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) Conform reglementărilor normative existente în perioada respectivă pe teritoriul statului pârât, era posibil de a practica numai cultele religioase recunoscute de autoritățile oficiale, astfel, biserica solicitantă nu putea funcționa legitim fără a avea statutul de persoană juridică;

2) Refuzul autorităților de a recunoaște „Mitropolia Basarabiei” a constituit o ingerință în dreptul bisericii reclamante la libertatea religioasă în temeiul articolului 9 alineatul (1) din Convenția CEDO;

3) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea dispozițiilor articolului 13 din Convenția CEDO, deoarece reclamanții n-au putut obține o reparație din partea autorităților naționale în legătură cu încălcarea dreptului la libertatea religioasă, deoarece fără recunoașterea oficială de către autorități biserica reclamantă a fost privată de mijloace juridice de apărare a drepturilor;

4) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că au fost încălcate articolele 9, 13, 6, 11 și 14 din Convenția CEDO, a stabilit recuperarea prejudiciului moral și acordarea de despăgubiri pentru cheltuielile de judecată de la Republica Moldova, de asemenea, a prevăzut și rata dobânzii de întârziere la 4,26 % pe an.

Cauza „Adevărata Biserică Ortodoxă din Moldova și alții împotriva Republicii Moldova” a fost pusă pe rol după depunerea cererii nr. 952/03 la CEDO (Strasbourg, 27 februarie 2007) [3]. Reclamanții au susținut că refuzul autorităților de a înregistra „Adevărata Biserică Ortodoxă din Moldova” (denumită în continuare „Adevărata Biserică”) le-a afectat dreptul la libertatea religioasă și de asociere și că neexecutarea prelungită a hotărârii definitive a instanței de judecată pronunțate în favoarea lor le-a încălcat drepturile prevăzute la articolele 6, 9, 13, 14 din Convenția CEDO.

Reprezentanții acestei comunități religioase s-au unit pentru a forma o biserică și au solicitat înregistrarea oficială de autoritățile statului în conformitate cu reglementările normative existente în acea perioadă pe teritoriul statului. Autoritățile au refuzat înregistrarea, fapt pentru care reclamanții, la rândul lor, au inițiat proceduri judiciare. La 30 august 2001, Curtea de Apel din municipiul Chișinău a admis cererea acestora și a decis ca „Adevărata Biserică” să fie înregistrată. De asemenea, instanța a acordat fiecăruia dintre reclamanți 1000 de lei moldovenești drept compensație pentru prejudiciul moral suferit. Reclamanții au depus ulterior cereri de executare a hotărârii care a intrat în vigoare. Cu toate acestea, cererile au fost respinse din diverse motive:

fie pentru că registrul de stat relevant nu fusese încă înființat, fie pentru că autoritatea de înregistrare nu primise nici o cerere. La 22 noiembrie 2002, toate documentele necesare au fost prezentate autorității, iar Departamentul de executare a hotărârilor judecătorești (denumit în continuare „Departamentul”) a trimis titlul executoriu în vederea executării. Printr-o scrisoare din 14 martie 2003, autoritatea de înregistrare a răspuns „Departamentului” că reclamanții au refuzat să prezinte din nou documentele solicitate și să clarifice anumite dispoziții din statutul „Adevăratei Biserici” privind subordonarea canonică a acesteia față de bisericile străine.

Reclamanții și-au întemeiat pretențiile pe faptul că refuzul autorităților de stat de a înregistra biserica a însemnat o încălcare considerabilă a dreptului lor la libertatea religioasă prevăzut în articolul 9 alineatul (1), articolul 11 alineatul (1) și articolul 6 alineatul (1) din Convenția CEDO.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) A recunoscut admisibile plângerile „Adevăratei Biserici”, punând la baza întemeierii acestei concluzii reglementările articolului 9 din Convenția CEDO și cauza „Mitropolia Basarabiei și alții împotriva Republicii Moldova” (nr. 45701/99, CEDO 2001-XII);

2) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că refuzul autorităților de a înregistra „Adevărata Biserică” a constituit o ingerință în dreptul bisericii reclamante și al celorlalți reclamanți la libertatea religioasă garantată de articolul 9 alineatul (1) din Convenția CEDO;

3) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut referire la propria jurisprudență care prevede necesitatea corespunderii legislației interne cerințelor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, să respecte toate criteriile care au tangență cu drepturile garantate de Convenția CEDO și să ofere protecție juridică împotriva interferențelor arbitrare ale autorităților;

4) Curtea Europeană consideră că refuzul de a înregistra biserica reclamantă și ingerința în libertatea religioasă a reclamanților nu a avut nici un temei legal, care ar proveni din conținutul legislației Republicii Moldova, dar totuși reclamanții nu au avut la dispoziție o cale de atac efectivă, prin urmare, a avut loc o încălcare a articolului 13 din Convenția CEDO;

5) Privitor la refuzul de a soluționa cererea reclamanților de înregistrare a bisericii, care a fost depusă de mai multe ori, Curtea Europeană concluzionează că, aceștia nu au avut posibilitate să folosească o cale de atac efectivă. Prin urmare, în privința reclamanților a fost admisă o încălcare a prevederilor articolului 13 din Convenția CEDO.

În consecință Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis să oblige statul pârât să compenseze reclamanților prejudiciul moral și material și să suporte cheltuielile de judecată.

Cauza „Masaev împotriva Republicii Moldova” a fost examinată la Curtea Europeană a Drepturilor Omului după depunerea cererii nr. 6303/05 la data de 12 mai 2009 [4].

Reclamantul Masaev era administratorul unei organizații neguvernamentale și făcea parte dintr-o comunitate religioasă de musulmani. Împreună cu membrii comunității a luat în chirie o casă privată pentru adunări religioase și rugăciuni. În anul 2004, colaboratorii poliției au pătruns în localul respectiv în timpul rugăciunilor, la care participa și reclamantul, au restricționat adunarea și i-au dispersat pe cei prezenți. Ulterior, reclamantul a fost învinuit în practicarea unei religii nerecunoscute oficial de către autoritățile statului și a fost pedepsit pentru încălcare administrativă printr-o hotărâre a judecătorei Chișinău cu sediul în sectorul Centru care i-a aplicat o amendă administrativă.

Reclamantul a depus recurs la Curtea de Apel Chișinău, dar n-a fost invitat să participe la audieri. Recursul a fost examinat în lipsa reclamantului și a fost respins fără vre-o motivare întemeiată.

În cererea depusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului reclamantul a confirmat, că a fost încălcat dreptul la libertatea religioasă prin aplicarea unei amenzi pentru practicarea ritualurilor musulmane, invocând încălcarea articolului 6 alineatele (1), (3), și articolului 13 din Convenția CEDO, deoarece n-a fost citat pentru a participa la examinarea recursului de către Curtea de Apel Chișinău și, prin urmare, nu a avut garantate drepturile la un recurs efectiv.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) A recunoaște admisibilă cererea depusă de Masaev împotriva Republicii Moldova;

2) Curtea Europeană consideră, că dacă s-a constatat încălcarea prevederilor articolului 6 alineatul (1) din Convenția CEDO nu mai este necesară examinarea separată a alineatului (3) din acest articol și a articolului 13 din Convenția CEDO.

3) Curtea Europeană nu contestă competența statului de a solicita înregistrarea mișcărilor religioase într-un mod compatibil cu prevederile articolelor 9 și 11 din Convenția CEDO. Însă competența statului de a aplica sancțiuni cetățenilor care sunt membri ai unei mișcări religioase neînregistrate pentru că se roagă sau își exprimă în alt mod opiniile religioase nu este compatibilă cu Convenția CEDO. Presupunând că contrariul ar fi echivalent cu excluderea opiniilor religioase ale minorităților neînregistrate oficial, ceea ce, la rândul său, ar însemna că statul ar putea dicta unei persoane în ce ar trebui ea să creadă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu poate accepta această abordare și concluzionează că restrângerea dreptului reclamantului la libertatea religioasă prevăzută în legislația administrativă a constituit o ingerință care nu poate fi admisă într-o societate democratică.

În cauza „Masaev împotriva Republicii Moldova” Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu a acordat despăgubiri pentru prejudicii materiale și morale.

Cauza „Fusu Arcadie și alții împotriva Republicii Moldova”. Cererea nr. 22218/06 a fost depusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 17.07.2012 [5].

Reclamanții s-au adresat Consiliului Raional din Florești cu solicitarea de a li se elibera o confirmare a existenței în Florești a unei confesiuni religioase a

Bisericii Creștin Ortodoxe, subordonată Mitropoliei Basarabiei, dar au primit refuz. Reclamanții s-au adresat în instanța de judecată și au avut câștig de cauză, însă, hotărârea judecătorei n-a fost executată o perioadă îndelungată de timp din diferite motive. Până la urmă, serviciul de executare a hotărârilor judecătorești a returnat reclamanților titlul executoriu, menționând că, din cauza modificărilor care au avut loc în legislația aferentă, nu mai era actuală necesitatea executării acestei hotărâri. Reclamanții n-au contestat în instanță decizia serviciului de executare.

Autorii cererii depuse la CEDO au reclamat că refuzul autorităților de a înregistra biserica lor constituie o încălcare a drepturilor la libertatea de religie, garantate de articolul 9 din Convenția CEDO. Reprezentantul statului pârât, la rândul său, a insistat asupra inadmisibilității plângerii, susținând că, după modificările legislative, reclamanții n-au mai avut nevoie de documentul, pe care autoritățile au fost obligate să îl elibereze, totodată, reclamanții nu au solicitat repetat înregistrarea confesiunii lor, ceea ce, în opinia lui dovedește că nu a existat o intenție reală de a o înregistra. Curtea a respins obiecțiile reprezentantului statului pârât și a declarat plângerea admisibilă.

În consecință Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) Curtea Europeană s-a pronunțat în favoarea reclamanților, considerând că neexecutarea de către autorități a deciziei judecătorești a împiedicat reclamanții să-și realizeze drepturile libertății de religie garantate de Convenția CEDO și a condus la o situație care, în practică, nu este diferită de respingerea acțiunii de către instanțele judecătorești. Prin urmare, a fost constatată încălcarea articolului 9, alineatul (1) din Convenția CEDO, deoarece refuzul autorităților de a elibera reclamanților un document de înregistrare a constituit o ingerință în dreptul reclamanților la libertatea religioasă;

2) Curtea Europeană consideră că refuzul de a elibera documentul nu a avut niciun temei legal în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Rezultă că ingerința în libertatea religioasă a reclamanților nu a fost prevăzută de lege.

Curtea Europeană a acordat despăgubiri pentru daune morale și cheltuieli.

Cauza „Moser împotriva Republicii Moldova și Federației Ruse”, cererea depusă la CEDO nr. 11138/10 din 23.02.2016 [6]. Reclamantul a fost reținut de autoritățile regimului transnistrean sub suspiciunea de delapidare a bunurilor și deținut ilegal pe durata procedurilor, în condiții precare de detenție. Având în vedere starea de sănătate a reclamantului, care suferea de astm bronșic, acesta ar fi trebuit să fie transferat la un spital, însă acest lucru nu s-a făcut timp îndelungat, ceea ce a dus ulterior la înrăutățirea stării sale de sănătate. Reclamantului nu i s-a permis să fie vizitat de părinți timp de șase luni. De asemenea, n-au fost permise vizitele pastorului, ceea ce, a constituit, în opinia reclamantului, încălcarea drepturilor constituționale la libertatea conștiinței și cultelor religioase.

Curtea Europeană a constatat că reclamantul a fost reținut și ținut în stare de arest ilegal, nu i s-a acordat asistența medicală cuvenită și a fost privat de

posibilitatea de a se întâlni cu părinții și pastorul. Conform jurisprudenței Curții Europene se consideră, că atât Republica Moldova, cât și Federația Rusă au avut competența corespunzătoare de a asigura drepturile reclamantului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) În cazul de față, solicitantul se află sub jurisdicția Republicii Moldova, întrucât regiunea transnistreană formal face parte din teritoriul său. Dar, în conformitate cu articolul 1 din Convenția CEDO și jurisprudența CEDO se află și sub jurisdicția Federației Ruse.

2) Curtea Europeană consideră că, în sensul articolului 5 alineatul (1) litera (c) din Convenția CEDO, instanțele judecătorești din teritoriul regiunii transnistrene nu ar fi putut autoriza arestarea preventivă și detenția legală a reclamantului deci, detenția reclamantului a fost recunoscută ilegală.

3) Curtea Europeană consideră că autoritățile moldovenești și-au îndeplinit pozitiv obligațiile față de reclamant, de aceea concluzionează că din partea autorităților Republicii Moldova nu a existat o încălcare a articolului 5, alineatul (1) din Convenția CEDO, și în consecință, Curtea Europeană consideră că poartă răspundere pentru aceste încălcări autoritățile Federației Ruse.

4) Curtea Europeană consideră că, în loc să examineze separat faptele de încălcare a articolului 2 din Convenția CEDO, este mai optimal să le examineze în temeiul articolului 3 din Convenția CEDO;

5) În baza materialelor disponibile, Curtea Europeană consideră stabilit faptul, că condițiile de detenție ale reclamantului au constituit un tratament inuman și degradant în sensul articolului 3 din Convenția CEDO, în special din cauza supraaglomerării, a lipsei accesului la lumina zilei și a unui sistem de ventilație disfuncțional, care, combinate cu fumul de țigară și umiditatea din celulă, au agravat crizele de astm ale reclamantului, ceea ce a permis să fie constatată încălcarea articolelor 8, 9 și 13 din Convenția CEDO.

În cauza data Curtea Europeană a acordat despăgubiri pentru daune materiale și morale, precum și rambursarea cheltuielilor de judecată.

Cauza „A.O. Falun Dafa și alții împotriva Republicii Moldova”, cerere depusă la CEDO nr. 29458/15 din 29.06.2021. Organizațiile reclamante, care practică Falun Gong, au fost supuse discriminării în ceea ce privește libertatea de gândire, conștiință și religie. Simbolul lor internațional a fost interzis ca urmare a hotărârii instanței, iar autoritatea oficială, la rândul său, a dispus ca simbolul organizației să fie inclus în registrul

materialelor extremiste. Organizațiile solicitante au reușit să obțină anularea hotărârilor judecătorești anterioare în cadrul unui nou proces pe fond, însă, după încheierea procesului, nu a fost acordată nicio compensație morală, iar autoritățile oficiale au refuzat să execute hotărârea judecătorească și să dispună eliminarea simbolului lor internațional din registrul materialelor extremiste.

Reclamantii s-au plâns că dizolvarea organizațiilor reclamante, cât și interzicerea simbolurilor lor au constituit o încălcare a drepturilor lor garantate de articolele 9 și 11 din Convenția CEDO.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ajuns la următoarele concluzii:

1) Cererea reclamantilor a fost recunoscută admisibilă în sensul articolului 35 alineatul (3) din Convenția CEDO;

2) Curtea Europeană a constatat că au fost încălcate articolele 9 și 11 din Convenția CEDO, deoarece nici o hotărâre a instanțelor judecătorești nu prevede acordarea compensațiilor morale și materiale pentru reclamantii, iar autoritățile oficiale până în prezent n-au reușit să execute hotărârea judecătorească.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis să acorde despăgubiri pentru repararea prejudiciului moral și suportarea cheltuielilor de judecată.

După ce am analizat practica judiciară, am urmărit dezvoltarea sistemului juridic al Republicii Moldova, precum și am identificat caracteristicile obișnuite ale aplicării legii în legătură cu această categorie de cazuri, am ajuns la concluzia că precedentul cauzei „Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române și alții împotriva Republicii Moldova”, cererea nr. 45701/99 (Strasbourg, 13 decembrie 2001) [2], precum și alte precedente au jucat un rol semnificativ în realizarea dreptului omului la libertatea de gândire, conștiință și religie.

Aceste cauze soluționate la CEDO joacă un rol important, fiind cazuri-cheie în istoria aplicării legii în Republica Moldova, deoarece, fiind primele cauze din această categorie, au determinat vectorul de dezvoltare a normelor naționale care reglementează drepturile omului la libertatea de gândire, conștiință și religie. Aceste precedente stau la baza multor hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului privind dreptul la libertatea religioasă și asigurarea egalității.

În consecință, în calitate de concluzie generală menționăm importanța colosală a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și a altor instanțe internaționale în fundamentarea normelor privind protecția drepturilor omului, dar și în dezvoltarea multilaterală a legislației naționale a Republicii Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Plângerea nr. 2870 către Comitetul ONU pentru Drepturile Omului din 29.06.2016: "D.O., G.C. și S.G. împotriva Republicii Moldova". - URL:

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FC%2F139%2FD%2F2870%2F2016&Lang=ru (data accesului: 10.08.2024). - Text: electronic.

2. Cauza „Mitropolia Basarabiei a Bisericii Ortodoxe Române și alții împotriva Republicii Moldova”, cerere la CEDO nr. 45701/99 din 13.12.2001. - URL:

<https://hudoc.echr.coe.int/rus/%7B%22tabview%22:%5B%22document%22%5D,%5B%22itemid%22%5D%7D> (data accesării: 19.08.2024). - Text: electronic.

3. Cauza „Adevărata Biserică Ortodoxă din Moldova și alții împotriva Republicii Moldova” Cerere la CEDO nr.

952/03 din 27.02.2007. – URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22respondent%22:%5B%22MDA%22%5D,%22article%22:%5B%2214+9%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-79606%22%5D%7D> (data accesării: 10.08.2024). - Text: electronic.

4. Cauza „Masaev împotriva Republicii Moldova” Cerere la CEDO nr. 6303/05 din 12.05.2009. - URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22:%5B%22001-92584%22%5D%7D> (data accesării: 21.08.2024). - Text: electronic.

5. Cauza "Fusu Arcadie și alții împotriva Republicii Moldova" plângere la CEDO nr. 22218/06 din 17.07.2012. - URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22tabview%22:%5B%22document%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-112200%22%5D%7D> (data accesării: 17.08.2024). - Text: electronic.

6. Cauza "Moser împotriva Republica Moldova și Rusia" plângere la CEDO nr. 11138/10 din 23.02.2016. - URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22tabview%22:%5B%22document%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-161055%22%5D%7D> (data accesării: 25.08.2024). - Text: electronic.

7. Cauza "A.O. Falun Dafa și alții împotriva Republicii Moldova" plângere la CEDO nr. 29458/15 din 29.06.2021. - URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22tabview%22:%5B%22document%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-210690%22%5D%7D> (data accesării: 15.08.2024). - Text: electronic.